

Ari Koponen ps

Kirjallinen kysymys omaishoitajien työn asemasta

Eduskunnan puhemiehelle

Omaishoitosopimus on omaishoitajan ja kunnan välinen toimeksiantosopimus omaishoidon järjestämisestä ja hoitajalle maksettavasta rahallisesta hoitopalkkiosta. Sopimus sisältää omaishoitolain (937/2005 § 8) vaatimat säädökset. Omaishoitajille ei kuulu työehtosopimuksen mukaisia lomia, päivärahoja eikä työaikaoikeuksia tai etuuksia. Vaikka usein omaishoito on ympärivuorokautista ja raskasta työtä, omaishoitajan työ ei täytä työssäoloehdot. Suomen valtio ei siis katso omaishoitoa varsinaisesti työksi, vaikka työstä maksetaan palkkiota ja siitä kertyy pientä eläkettä, ellei omaishoitaja ole jo eläkkeellä.

Työttömyysturvan viiden kuukauden karenssi kuitenkin koskee omaishoitajia, eli mikäli avustettava kuolee tai omaishoitosuhte päättyy muusta syystä, pahimmillaan omaishoitaja jää ilman toimeentuloa useaksi kuukaudeksi. Tämä kertoo vahvasti hallituksen arvostuksesta omaishoitajien "työtä" kohtaan. Lisäksi on tunnistettava ongelmakohta siinä, että avustettavan omaishoitajalle on mahdollista saada perheen ulkopuolinen sijainen, vaikka omaishoitoa ei katsotakaan työksi. Sijaisen kohdalla työssäoloehto kuitenkin täyttyy ja kokemus voidaan lukea hyväksi opinnoissa. Lisäksi hänelle kuuluvat myös edellä mainitut lomat, päivärahat sekä työaika-oikeudet ja -etudet. Tämä ei vastaa kansalaisten oikeustajua.

Tällä hetkellä omaishoitaja ei käytännössä pysty hyödyntämään kokemustaan omaishoitajana mitenkään, sillä omaishoitoa ei pystytä lukemaan hyväksi opinnoissa lainkaan. Mikäli omaishoito-työ voitaisiin lukea hyväksi työnä, työkokemuksena tai opintokokemuksena opinnoissa, monet omaishoitajat todennäköisesti kouluttautuisivat ammattiin hoitotyön pariin omaishoitosuhteen päättymisen jälkeen, mikä osaltaan auttaisi myös vastaamaan nykyiseen hoitajapulaan. Lisäksi hyväksilukemisen mahdollisuus poistaisi eriarvoisuutta ja auttaisi omaishoitajia hakeutumaan työelämään helpommin hoidettavan kuoleman tai omaishoitosuhteen päättyttyä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miksi omaishoitajien työtä ei tunnisteta työksi, mutta jos joku muu kuin läheinen hoitaa avustettavaa, hoito katsotaan työksi ja

miksi omaishoitajien työtä ei lueta hyväksi opinnoissa?

Kirjallinen kysymys KK 1036/2020 vp

Helsingissä 26.1.2021

Ari Koponen ps